

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Codi: 200933
Crèdits: 6
Caràcter: FORMACIÓ OPTATIVA
Matèria: ENTORNS DEL DISSENY I DE LES ARTS
Curs: QUART
Semestre: PRIMER
Equip docent: Raúl Nieves + Andreu Belsunces
Hores de dedicació: 150h
Hores lectives: 54h
Hores autònomes: 96h

DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

Aquesta matèria està formada per catorze assignatures optatives de caràcter teòric-pràctic vinculades a les disciplines del disseny, l'art i les arts aplicades. Cadascuna d'elles complementa i amplia, a través dels seus continguts, de la pràctica implícita i de l'experimentació, les matèries de formació bàsica i obligatòria referides a l'espai, l'objecte i la imatge.

ARQUITECTURA I PRODUCCIÓ GRÀFICA
AUTOEDICIÓ I PUBLICACIÓ EXPERIMENTAL
CONTEXT AUDIOVISUAL
DISSENY DE SERVEIS
ESPAIS EFÍMERS, LLOC I PRODUCCIÓ
IDEA I MATÈRIA
IDEA I OFICI
IMATGE EXPANDIDA
IMATGE I TEXT
LLOC I ACCIÓ
OBJECTE, SUBJECTE I ACCIÓ
REPRESENTACIÓ
SISTEMES INTERACTIUS I NOUS ENTORNS DE CREACIÓ
TIPOGRAFIA

SISTEMES INTERACTIUS I NOUS ENTORNS DE CREACIÓ.

Assignatura de caràcter optatiu que forma part de la matèria Llenguatges i Creació en Àmbits Específics del 1r semestre de 4rt curs.

L'assignatura proposa un espai de recerca crítica i aplicada que centrarà la seva atenció als es vincles problemàtics en termes de poder que s'estableixen entre allò humà, allò natural i allò tècnic. Explorarem els ensamblatges entre societat, natura i tecnologia a partir del disseny a partir de la la fabricació d'un dispositiu capaç de recollir i enviar dades. En general, els àmbits d'interès estaran emmarcats en 4 temes travessats per dos eixos:

Eixos

Fusions de carn, la terra i matèria: introducció a la sociologia del disseny i la tecnologia
Els budells, des de la màquina

Temes

La materialitat d'Internet: infraestructures a la societat de la informació
L'economia de les dades
Interfícies: les guies del comportament
Narratives tecnocapitalistes

L'assignatura s'articularà a partir de la construcció d'un sistema de hardware i software capaç de recollir i compartir diferents tipus de dades. La construcció d'aquest objecte serà el centre d'un procés de recerca col·lectiva que parteix del *fer tecnologia* per reflexionar sobre la tecnologia com a element inseparable del planeta (i l'univers) i els humans que

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

l'habiten, amb totes les problemàtiques precaritzadores i potencialitats emancipadores que això conté. Per això l'assignatura alternarà fabricació digital amb reflexió, anàlisi i especulació social, ecològica, política, cultural i tècnica.

Per a que tothom pugui seguir el curs amb comoditat, les primeres setmanes es treballarà en la construcció del dispositiu i es faran una sèrie de lectures autònomes, per més endavant, intervenir en el món, a través de les elaboracions teòriques *encarnades* en el dispositiu sensor.

OBJECTIUS

Genèrics:

Investigar: Desenvolupar les capacitats i adquirir les eines per a fer una recerca capaç d'aportar nou coneixement a un àmbit d'estudi

Ser metòdics: Aprendre a aplicar els de mètodes de recerca adients en funció del coneixement i la formalització que es vulgui assolir

Analitzar: Aprendre a analitzar fenòmens sociotècnics des d'una perspectiva crítica

Comprendre: Apropar-se i comprendre problemàtiques i fets concrets sense renunciar a la complexitat del context que els fa possibles

Relacionar: Vincular perspectives i coneixements de diferents disciplines per analitzar qüestions sociotècniques, principalment conceptes d'enginyeria amb altres de ciències socials

Planificar: Desenvolupar la capacitat de planificar un procés de treball que comenci amb una o més preguntes de recerca i acabi en una formalització concreta i coherent

Formalitzar: Aprendre a passar d'una reflexió abstracta, crítica i complexa a una formalització concreta, atractiva i amb poder de comunicació

Desentrallar: A partir d'un anàlisi tècnic d'algunes de les principals tecnologies de la societat de la informació, comprendre les capes invisibles dels dispositius que avui en dia articulen gran part de la vida social

Conèixer: Apropar-se a l'àmbit de la recerca artística que vincula tecnologia, disseny, activisme i producció de coneixement

Comunicar: Aplicar tècniques comunicatives visuals, narratives i interactives per a fer i presentar la recerca

COMPETÈNCIES

E07. Aplicar les tècniques i les tecnologies adequades en funció del treball que es realitza en el camp de les arts i/o els dissenys.

E14. Identificar i aplicar els elements bàsics d'un procés d'exploració i anàlisi en un camp concret de les arts i el disseny.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

T01. Escoltar activament valorant les aportacions alienes per a la construcció dels propis posicionaments.

T02. Tractar la informació de forma responsable, compromesa i honesta.

T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.

T04. Exercir el posicionament personal i les capacitats crítiques i autocrítiques en processos de transformació del context.

T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el mitjà.

T06. Treballar de forma col·laborativa, multidisciplinària i transdisciplinària.

RESULTATS D'APRENENTATGE

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

RA1 (E07.35). Crear experiències, realitats i ficcions interactives i multinarratives amb els suports multiplataforma i interfícies multimodals (app, web, open-source...).

RA2 (E07.36). Desenvolupar projectes elementals en suports interactius i multimodals.

RA3 (E14.23). Identificar les noves tecnologies i les possibilitats que obren en la pràctica dels dissenys, la narració, la comunicació visual i les arts.

RA4 (E14.24). Emprar recursos de sistemes tecnològics avançats per a l'elaboració d'exercicis i el desenvolupament de processos en arts i dissenys (robòtica, internet de les coses, realitat augmentada, big data, etc.).

RESULTATS D'APRENTATGE TRANSVERSALS

T01.1. Construir posicionament i criteri propis tant a partir del seu treball com a partir del diàleg amb altres propostes o agents.

T01.2. Reconèixer les qualitats del treball dels altres com a font d'aprenentatge.

T02.1. Reconèixer l'ús, límits i diferents aplicacions de dades i documents.

T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau.

T03.2. Gestionar de forma eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix.

T04.1. Revisar el seu procés de treball a partir de criteris tant pedagògics com d'originalitat.

T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat.

T05.2. Triar el mitjà adequat a cada situació comunicativa.

T06.1. Distribuir els rols en un entorn col·lectiu de treball derivat d'un projecte segons habilitats i disciplines implicades.

T06.2. Treballar de forma horitzontal i creuada en entorns col·laboratius com a font de desenvolupament personal i grupal.

CONTINGUTS

L'assignatura es planteja com una exploració conjunta de la realitat sociotècnica atenent a diversos àmbits (temes) contemporanis. Cada un d'aquests temes serà analitzat des de dues perspectives: una tècnica (Raul Nieves) i una sociològica i humanística (Andreu Belsunces). Tot i que l'evolució del curs variarà segons els interessos i dels i les estudiants i els blocs s'aniran creuant, partirem de la següent estructura:

Bloc 1/ Construcció del sistema de sensors

En primer lloc ens centrarem en construir el dispositiu sensor i reflexionarem sobre l'experiència tècnica en ella mateixa. Es coneixerà el funcionament dels diferents elements, s'ensamblaran i es buscaran possibilitats i limitacions tant tècniques com polítiques i poètiques.

Bloc 2/ Unblackboxing

Un cop construïda la base del dispositiu sensor, entrenarem la mirada i farem acopi de les eines que ens ajudaran a apropar-nos a la realitat des d'un altre lloc, a relacionar-nos amb ella des d'una sospita sana i constant, i a fer-ho d'una manera rigorosa. Per això introduïrem alguns conceptes bàsics provinents de la sociologia, antropologia, informàtica i enginyeria per entendre els teixits sense costures que són allò humà, natural i tecnològic. En aquest sentit, posarem l'atenció en diverses tecnologies, visibles i invisibles, enunciades i silenciades, que configuren l'entramat que sosté el cos social hipertecnificat d'avui en dia.

Bloc 3/ Forma-reflexió

A la part final de l'assignatura es faran tutories per a lligar la performativitat del dispositiu sensor, els discursos teòrics i narratives que pugin fer intel·ligibles (o no) allò que la màquina fa i el que la estudiant vol dir.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

METODOLOGIA

Aquesta assignatura combinarà classes lectives (25%), seminaris (25%), activitats dirigides (50%). Es considerarà l'assistència i la participació en classe.

ACTIVITATS FORMATIVES

Hores de dedicació: 150h

Hores activitats dirigides: 22,5h (15%)

Hores activitats supervisades: 22,5h (15%)

Hores aprenentatge autònom: 96h (64%)

Hores activitats d'avaluació: 9h (6%)

Activitat dirigida:

Presentació i discussió de continguts teòrics, referències i casos d'estudi i/o visites i/o presentacions d'experts.

Metodologia d'aprenentatge: Valoració i discussió crítica col·lectiva i/o exposició de continguts pràctics i debat.

Descripció: Treballaran dos professors junts amb cada grup de classe en el qual estaran tots els alumnes assignats. Es donaran una serie de recursos i pautes per al desenvolupament de les tasques requerides. Durant totes les sessions es farà un seguiment individualitzat a cada projecte de recerca.

Resultats d'aprenentatge:

Activitat supervisada:

Seguiment supervisat pel professor. Discussió y posada en comú de continguts. Realització d'exercicis a l'aula o taller.

Metodologia d'aprenentatge: Assessorament sobre els processos de formalització del treball propi de l'alumne.

Seguiment i tutorització dels processos metodològics i dels resultats parcials del treball propi de l'alumne. Presentació pública i discussió crítica col·lectiva.

Descripció: Els treballs es portaran a terme de manera personal i/o en grup, i es desenvoluparan a la classe. Es realitzarà un seguiment directe dels processos de treball per tal de conèixer el nivell assolit per l'alumnat i poder incidir en aquells que tinguin més dificultats

Activitat autònoma:

Recerca de documentació: fonts primàries, bibliografia, casos d'estudi i referents. Lectura de textos. Treball pràctic autònom.

Metodologia d'aprenentatge: Tractament de la informació, i/o lectura comprensiva de textos, i/o lectura comprensiva d'elements formals y matèrics.

Descripció: L'alumnat realitzarà els treballs encarregats amb els recursos proposats i aquells que ells mateixos trobin: Recerca i recopilació d'informació, reflexió, anàlisi, i realització de projectes, etc. Així mateix realitzarà un enregistrament de tot el procés.

Activitat d'avaluació

Presentacions dels exercicis dels resultats parcials i/o finals.

Metodologia d'aprenentatge: Comentari i revisió, individual o en grup, d'exercicis y resultats parcials o finals.

Descripció: Avaluació del seguiment de l'assignatura i presentació de projecte.

SISTEMA D'AVALUACIÓ

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà de forma contínua i progressiva.

SISTEMA D'AVALUACIÓ COMÚ A LA MATÈRIA

Avaluació contínua a través del seguiment del procés d'aprenentatge. (45%)

Avaluació contínua de l'exposició i/o realització d'exercicis i treballs. (45%)

Avaluació puntual a través de seminaris, debats, visites i/o altres activitats col·lectives. (10%)

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ I CRITERIS D'AVALUACIÓ PARCIALS

Formalització lliure de tots els treballs. Es valorarà el rigor a l'hora de presentar els resultats.

Recerca, anàlisi i criteri del material. (40%)

Capacitat de síntesi (que dir) (30%)

Comunicació oral (com dir-ho) (20%)

RECUPERACIÓ

1. La nota mínima mitjana de curs ha d'estar entre 4 i 4,99.

2. L'alumne/a ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

3. L'assistència ha d'haver estat igual o superior al 70% de les hores lectives presencials.

BIBLIOGRAFIA

Agamben, G. (2009). *What is an apparatus? and other essays*. Meridian, crossing aesthetics. Standford, California: Standford University Press.

Badmington, N. (2005). *Theorizing Posthumanism*. *Cultural Critique*, No . 53, pp . 10-27 Published by: University of Minnesota Press <http://www.jstor.org/stable/1354622>.

Braidotti, R (2002): *Metamorphoses. Towards A Materialist Theory Of Becoming*. Cambridge: Polity Press.

Feenberg, A. (2002). *Transforming technology: A critical theory revisited*. Oxford University Press.

Fernandez González, M. (2015). *La Smart City Como Imaginario Socio-Tecnológico. La Construcción De La Utopía Urbana Digital*. Tesis doctoral. Universidad del País Vasco.

Frase, P. (2016). *Four futures: Life after capitalism*. Verso books.

Fuller, M., & Goffey, A. (2012). *Evil media*. Cambridge, MA: MIT Press.

Geoffrey C. Bowker, Karen Baker, Florence Millerand, and D. R. (2010). "Toward Information Infrastructure Studies: Ways of Knowing in a Networked Environment". En *International Handbook of Internet Research*, editor por Hunsinger, J., Klastrup, L., Allen, M-M. 41-64. Springer

Greenfield, A. (2017). *Radical technologies: The design of everyday life*. Verso Books.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

- Grusin, R. (Ed.). (2015). *The Nonhuman Turn*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Haraway, D. (1991). "A Cyborg Manifesto. Science, Technology, and Socialist-Feminism in the Late Twentieth Century". En *Simians, Cyborgs and Women: The Reinvention of Nature*. New York: Routledge.
- Hertz, G. (Ed.). (2012). *Critical making*. Telharmonium Press.
- Latour, B. (1992) "Where Are the Missing Masses? A Sociology of Few Mundane Objects". En *Shaping Technology/Building Society: Studies in Sociotechnical Change*, editado por Bijker, W. E. y Law, J. Cambridge, MA: MIT Press.
- MacKenzie, D. and Wajcman, J. (1999). *The Social Shaping of Technology*. Second edition. Milton Keynes: Open University Press.
- Michael, M. (2000). "Futures of the present: From performativity to prehension". En *Contested futures: A sociology of prospective techno-science*, editado por Brown, B. Rappert, and A. Webster, 21-39. Aldershot: Ashgate
- Paglen, T. (2016): *Invisible Images (Your Pictures Are Looking At You)*. *The New Inquiry*. Consultado 20/12/16. <http://thenewinquiry.com/essays/invisible-images-your-pictures-are-looking-at-you/>
- Pinch, T. J., & Oudshoorn, N. (Eds.). (2003). *How users matter. The Co-Construction of Users and Technologies*. Cambridge, Mass.: The MIT Press.
- Rammert, W. (2008). Where the Action Is: Distributed agency between humans, machines, and programs. *Paradoxes of Interactivity: Perspectives for Media Theory, Human-Computer-Interaction, and Artistic Investigations.*, 62–91. https://www.ts.tu-berlin.de/fileadmin/fg226/TUTS/TUTS_WP_4_2008.pdf
- Sánchez Criado, T. (2016). Pensar infraestructuralmente. *Inmaterial. Diseño, Arte Y Sociedad*, 1(1), 85–95.
- Srnicek, N. (2017). *Platform capitalism*. John Wiley & Sons.
- Sprenger, F. (2015). *The Politics of Micro-Decisions: Edward Snowden, Net Neutrality, and the Architectures of the Internet*. Milton Keynes: Meson Press.
- Star, S.L., Lampland, M., 2009. Reckoning with Standards. En: *Standards and Their Stories: How Quantifying, Classifying, and Formalizing Practices Shape Everyday Life*, editado por M. Lampland, y S.L. Star, 3-34. Ithaca: Cornell University Press
- Sterling, B. (2014). *The epic struggle of the Internet of Things*. Moscow: Strelka Press.
- Tiqqun, C. (2013). *La hipótesis cibernética*. Acuarela Libros
- Turner, F. (2010). *From counterculture to cyberculture: Stewart Brand, the Whole Earth Network, and the rise of digital utopianism*. University of Chicago Press.
- Van der Tuin, I., & Dolphijn, R. (2012). *New Materialism: Interviews & Cartographies*. New Metaphysics. Open Humanities Press.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Weber, J., & Suchman, L.(2016). "Human-machine autonomies". En Autonomous Weapons Systems, editado por N. Bhuta, S. Beck, R. Geiß, H-Y. Liu, C. Kreß, 75 - 102. Cambridge: Cambridge University Press

Wilkie, A. (2011). Regímenes de diseño, lógicas de usuarios. Athenea Digital, 11(1), 317–334.

Wilkie, A., & Michael, M. (2009). Expectation and Mobilisation: Enacting Future Users. Science Technology And Human Values, 34(4), 502–522.

Wolfe, C. (Ed.). (2010). What is posthumanism? Minneapolis: University of Minsnesota Press.

Yaneva, Albena (2009). "Making the Social Hold: Towards an Actor-Network Theory of Design". Design and Culture. 1 (3).

PROGRAMACIÓ

L'assignatura es desplega setmanalment durant 18 setmanes, és a dir, sessió per setmana.

La programació de l'assignatura es farà en base a la proposta inicial, però s'anirà modificant en funció dels interessos i els resultats de recerca dels i les estudiants.